

figyelmet kellene szentelni annak, hogy az általános iskolai tanulók hogyan értelmezik és főleg hogyan élik az önkormányzati lehetőségeket, hogyan valósítják meg a demokratikus elveket egymás közötti kapcsolatukban.

A kötettel szemben a teljesség igényével nyilvánvalóan nem lehet fellépni. Öröndetes, hogy ilyen lényeges kérdéshez ilyen igényes tanulmányokkal járul hozzá. Kár, hogy az ehhez hasonló kötetekkel, tanulmányokkal együtt pedagógiai életünkben – főleg a gyakorlatban – nem alakulnak ki érdekes eszmecserék, viták a ta-

pasztalatok, alkalmazási lehetőségek és eredmények területén. E kötet tanulmányai közül érdemes lenne néhányat a tantestületek megbeszélései közé iktatni.

Jó lett volna, ha a kötet tanulmányai között helyet kapott volna az új rendtartás elemzése az önkormányzati elvek szempontjából.

A kötetet nagyon gondosan összeállított irodalomjegyzék teszi teljessé.

Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.

Dr. Bereczki Sándor

TANÍTVÁNYAINKNAK AJÁNLOHATJUK!

Jékely Zoltán:

CSODAMALOM A KÜKÜLLÖN

Nem hiszem, hogy akadna olyan gyerek a mai modern világban, aki ne mondana le a legnagyobb jérékáról is azért, hogy igazi kis vizimalmot építsen, s napjait a természet mindig kalandot, apró csodát nyújtó szabadságában élje.

Meleg hangú, igaz mesékben rajzolja meg Jékely Zoltán saját gyermekvilágának hajdani álmait és paradicsomi örömeit a vadon és a vizek világában.

Míntha nem is búzát örölné az a gyermek-kori vizimalom, hanem érdekesebbnél érdekesebb meséket ontana ki magából a különös árvízi hajótöröttekről, a szőlőt lopó borzspárról és a borzvadász Piculáról, a meséket és mondákat nagyon szerető Csunyinka álmobeli esküvőjéről.

E jóra, szépre tanító rímes-ritmusos verses mesék igen sokféleképpen kapcsolódhatnak mindennapi munkánkhoz is: dramatizálhatjuk őket, bábos feldolgozásban kisdobos foglalkozáson előadhatják tanítványaink. Jól mondhatók, s ezért beszédművelő óráinkon is nagyszerűen felhasználhatjuk a verses meséket.

A kötetet Gyulai Liviusz vidám, gyerekszem-pontú rajzai díszítik.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1978.

Edward Lear:

BOLDOG BOLONDSÁGOK

Edward Lear a nonszensz költészet megteremtője olyan sosem volt, különös lényekről, embertulajdonságú állatokról szövi verseinek meséjét, amilyenek megalkotására csak a gyermeki fantáziát jól ismerő költő képes. S ezzel már azt is eláruljuk, miért szeretik költeményeit a gyerekek.

A zöld fejű, lila kezű dzsömbli-lány érdekes utazása a szörzsita csónakon; a bagoly és a cica különös házassága; Csirr úr és Csirrné verébházaspár londoni vásárlóútja; a szárnyatö-

rött kiskacsa világ körüli kirándulása a kenguruval, mind-mind nagyszerű mulatság lesz a gyerekeknek. Bizonyosan nem kell őket sokat biztatni arra, hogy az asztal és a szék sétájához hasonló abszurd történetet mondjanak ők is.

A kötet 13 versének értő fordítója Hajnal Anna volt. Gyulai Liviusz mulatságos illusztrációi híven szolgálják a versek hangulatát.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1978.

TILLÁROM, HAJ!

Magyar költők vidám versei

Ki ne szeretné a jókedvű, tréfás hangú verseket? Hátha még ezek mind együtt vannak, egy verseskötetben összegyűjtve!

Klasszikusaink és mai költőink vidám hangulatukban született költeményeit adja közre Kormos István válogatása, a Tillárom, haj! című versesgyűjtemény. A költeményeket irodalmunk olyan jelesei írták, mint Arany János, Csokonai Vitéz Mihály, József Attila, Weöres Sándor, Zelk Zoltán, Nemes Nagy Ágnes, Juhász Ferenc, de méltán kerültek a kötetbe kevésbé ismert, fiatal költők játékos versei is.

Csupa vidámság, tréfa a kötet minden darabja. Elég, ha néhány vers témáját megemlítjük: Mit csinálnak a majmok *Majomországban*? Ki is az a *Frásznéni*? Kinek szól a *Kalózdal az almaszöszről*?, és sorolhatnánk a tréfásabbnál tréfásabb költeményeket vég nélkül.

Jó szórakozást, hasznos időtöltést jelent, ha egy-egy vállalkozó gyerekünk megtanul egy-két verset, s a hangulatos költeményekkel a többieknek is vidám perceket szerez. A kötet segítségével színes, szórakoztató kisdobos foglalkozásokat tarthatunk.

A Bálint Endre ötletes, szellemes rajzaival megjelent kötet méltán kerül majd kézikönyvtárunk sokat forgatott gyermekvers-válogatásai mellé.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1978.

Ha ünnepre készültek alsó tagozatos tanítványaink, s ránk várt a feladat, hogy az alkalomnak megfelelő verset ajánljunk nekik, bizony csak hosszas bűvárkodás után jelölhettük meg azokat a gyermekversköteteket, amelyekben a kiválasztott költeményeket megtalálhatták.

Ezen a gondunkon segít a Libbenj, lobbogó! című gyermekversgyűjtemény, amelyet Mészáros Emőke állított össze, s amellyel bizonyosan nagy örömet szerez pedagógusoknak, gyermekeknek egyaránt.

Mit is lelhetünk meg ebben a válogatásban? Az év ünnepeinek időrendi sorrendjében következnek a versek: március 15-étől november 7-ével bezárólag. A szerzők nevét olvasva, örömmel láthatjuk, hogy klasszikusaink és napjaink költőinek alkotásai egyaránt megtalálhatók a kötetben. (Petőfi Sándortól, Juhász Gyulától, Szabó Lőrincztől Nagy Lászlóig, Weöres Sándorig, Zelt Zoltánig gazdag válogatási lehetőséget nyújt a kötet anyaga ünnepi műsorainkhoz, elsősorban az első és a második osztályosoknak.)

Külön értéke a válogatásnak, hogy a könyvhöz készült illusztrációk eredeti gyermekrajzok. Az óvodás gyermekek azt ábrázolták, ami megragadta őket az egyes ünnepekről szóló versek hallgatása közben.

Hasznos válogatás ez a kis gyűjtemény, bizonyosan egyik legtöbbször forgatott kötete lesz tanítói könyvtárunknak.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1978.

Kiss Anna:

A HOLDNAK HÁZA VAN

Szines, szuggesztív, valódi versélményt adó kötetet vehetnek kezükbe a verset szerető gyerekek. A költő legújabb versei a gyerekvilág rendkívüli ismeretéről, a gyerekek gondolkodásához, érzésvilágához fűződő mély kapcsolatairól tanúskodnak. Verseinek képi tartalma a népköltészetből, népmeséből nőtt ki. A játékos versek, tréfás mondókák között a kötet négy ciklusában sajátos hangulatú prózaversekkel, verses anekdotákkal találkozhatunk. Különösen meleg hangú, kedves anekdotákat olvashatunk a *Visselt dolgaink* című ciklusban az Öregapám és Öreganyám meséiben. De a költői világ többi szereplője is nagyon eredeti, különös figura. Ciprián, a magának mellénykét varrató róka, a kicsit butácska Terek Kán, a népmesékbe illő anyóka görbehátú macskája, mind-mind érdekes,

furcsa titkokat mesélnek a velük ismerkedő gyerekeknek.

Érdekes külön felhívni tanítványaink figyelmét a kötet versei és rajzai között meglevő harmóniára. Ritkán találkozunk olyan jól sikerült, értő illusztrációkkal, mint ebben a verseskötetben. A kedves hangulatú képek Árva Ilona munkáját dicsérik.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1978.

Nemes Nagy Agnes:

BORS NÉNI KÖNYVE

A címbeli figura köré csoportosulnak a kötet versei, meséi. A versek képet, ötletet, helyzetet, gesztust villantanak föl, a mesék viszont cselekményesek, történetük elmondható. A mese hagyományos jellemzői azonban kibővülnek: ritmikus szövegek frissítik, dúsítják az epikumot.

A versek mindegyike jól lüktető. A sokféle, egy darabon belül is változó ritmus felfedezése érdekes játék lehet a felnőtteknek, a kisiskolásokat azonban – valószínűleg – meg kell rá tanítani, be kell azt mutatni nekik. A felező nyolcasok könnyen fölismerhetők, arányuk a legnagyobb; ezeket legtöbbször 4/3 osztású hetesekkel teszi változatosabbakká. A nyolcas sorokat azonban néha egy-egy tizes vagy kilences tarkítja, ezek is a nyolcas időegysége alatt, gyorsítva kíváncsognak a versmondó számára, pl. a *Hol lakik Bors néni* „kanyarog erre, kanyarog arra” sora, vagy a 2. *Levelibéka* első sorában a tizes és a hetedikben a kilences. A metrumhoz képest kevesebb szótagszámú soroknak pedig nyújtással-szünettel adhatjuk meg ütemegyenlőségüket. A ritmus mellett a kifejező, megjelenítő hangzóság is gazdagítja a szövegek akusztikáját. Rím- és ritmusemlékre bukkanunk sokszor a mesékben is.

A versek megszerkesztettsége is szerencsésen tér el a gyermekvers-dömping átlagától. A *padláson* című darab a valóságos térben levő konkrét tárgyak segítségével csalogat be a fantázia terébe és tárgyai közé, a végtelen lehetőségek fiktív, költői világába. A *malom éjjel* úgy zúg, mint a népdalok bánatot őrlő malma; s csak a szabad képzelet tudja élvezettel követni furcsa őrléseiben.

Ezek a költemények természetüknél fogva jól szolgálgják a kisiskolások ritmusérzékének, belső látásának, képi gondolkodásának kifejlesztését is. Erénye még a kötetnek, hogy hűjával van mindentéle tolakodó didaxisnak.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1978.